

Eesti Vabariigi Keskkonnaministeerium

**MÕJUDE HINDAMINE KESKKONNALE –
MEETMETE MUUTMISE ALUSED**

Eelnõu 07.07.2010

Tallinn 2010

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Probleemide ja nende lahendusvariantide kokkuvõte	4
2. Mõju hindamise üldküsimused	7
2.1. Otsustaja on taandatud sisuliste küsimuste lahendamisest, samas kui KMH/KSH järelevalvajad ületavad oma seadusepäraseid õigusi.....	7
2.2. KMH/KSH dokumentatsiooni sisu- ja vormipuudused.....	9
2.3. Mõjuhindamise komisjoni moodustamine	10
2.4. Mõjuhindamise registri kasutuselevõtt.....	10
3. Keskkonnamõju strateegiline hindamine	11
3.1. KSH rakendusala ebaselgus ja eelhindamise puudulikkus.....	11
3.2. Ebaselgus ja puudujäägid KSH osaliste ülesannetes.....	12
3.3. KSH eksperdi registreeringu sisseseadmine	13
3.4. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ning KSH protsessi ühildamatus.....	14
4. Keskkonnamõju hindamine	16
4.1. KMH rakendusala ajakohastamine.....	16
4.2. Ekspertide erapoolikkus ja rahastamine.....	16
4.3. Järelhindamise korra muutmine.....	17

Lisad

Lisa 1. Mõju hindamise õiguslik alus ning üldpõhimõtted

Lisa 2. Sõltumatud taustauuringud ja analüütilised tööd

 2.1. *Eesti statistika*

 2.2. *Eesti keskkonnamõju hindamise süsteemi analüüs*

 2.3. *Kohustusliku keskkonnaauditeerimise rakendamise analüüs Eestis*

Lisa 3. Teiste riikide KMH ja KSH praktika

 3.1. *Viie Euroopa Liidu liikmesriigi KMH ja KSH süsteem*

 3.2. *Euroopa Komisjoni tellitud KMH/KSH direktiivi rakendamise uuring*

Lisa 4. Erinevate osapoolte kaasamine

 4.1. *Arutelud riigiasutustega*

 4.2. *Arutelud ekspertidega*

Lisa 5. Kontseptsioonikohase KMH ja KSH menetluste ülesehituse skeemid

Lisad on esitatud kahes eraldi failis: Lisad 1–4 ning Lisa 5.

Sissejuhatus

Eestis on kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise (KMH) ja strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) regulatsioon sätestatud 3. aprillil 2005. a jõustunud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (KeHJS).

Senine praktika ning teostatud uuringud on näidanud, et KMH ja KSH menetluste juures esineb mitmeid printsiipiaalseid probleeme, mis ei taga nende efektiivset rakendumist – kumbki protsess ei täida täielikul määral oma põhilist eesmärki. Nii mõnedki tänased probleemid mõju hindamises on tingitud juba terviksisüsteemi kujundamisel tehtud vigadest. Seetõttu on vajalik vaadata üle kogu mõju hindamise süsteemi ülesehitus, et tagada KMH/KSH eesmärgi saavutamine parimal moel – alustades erinevate osapoolte rollide ja funktsioonidega ning lõpetades konkreetsete avalikustamistoimingutega. Samuti peaks tööga kavandatav kaasa aitama kahe horisontaalse meetme – KMH ja KSH – menetluste eristamisele: KSH käsitleb strateegilisi planeerimisdokumente (nn strateegiliste otsuste tegemise tasand), KMH on tegevuslubade põhine.

Käesolevas dokumendis (koondnimetusega „kontseptsioon“) esitatakse Keskkonnaministeeriumi (KKM) nägemus KMH ja KSH probleemide lahendusvõimalustest. Olemasolevaid probleeme ja kitsaskohti on lühidalt kirjeldatud, samuti on esitatud ülevaade parandusmeetmete mõjudest praeguse süsteemi toimimisele (oodatav tulemus).

Kontseptsiooni koostamise aluseks on olnud konsultatsioonid nii KMH/KSH järelevalvajaga, ekspertide kui ka otsustajatega. Lisaks nende arvamustele ning seisukohtadele on võetud arvesse ka teiste Euroopa riikide KMH ja KSH alast praktikat. KMH ja KSH süsteemi hetkeolukorda on kirjeldatud ning sellega seonduvaid probleeme on analüüsitud lisades 1–4 (mõju hindamise üldpõhimõtted, ülevaadet erinevatest uuringutest ja osapoolte kaasamisest). Uute lahendusvariantide väljatöötamisel on arvestatud ka senise süsteemi positiivsete aspektidega, mille olemasolu on end praktikas õigustanud. Samuti on lähtutud asjaolust, et mõju hindamise kui horisontaalse meetme kirjeldus Euroopa Liidu tasemel on üksikasjalik, mis ei jäta suurt mänguruumi mõju hindamise üldpõhimõtete kujundamisel.

Kontseptsiooni esimene versioon saadeti asjaomastele liitudele ning ühendustele tutvumiseks 2009. aasta suvel. Eelnevalt korraldati arutelud kontseptsiooni koostamise käigus välja töötatud esmaste lahendusvariantide analüüsimiseks Keskkonnaameti, Siseministeeriumi ning Rahandusministeeriumi esindajatega, mille tulemusena tehti kontseptsioonis ka korrekture. Käesolevas töös on arvestatud ka Keskkonnaministeeriumile kirjalikult kontseptsiooni esimese versiooni kohta esitatud märkuste ja ettepanekutega.

Esimeses peatükis on esitatud ülevaatlik tabel KMH ja KSH süsteemi probleemide ning nende võimalike parandusmeetmete kohta, detailsema käsitluse leiab järgnevast kolmest peatükist (vastavalt nn mõju hindamise üldküsimumused, KSH ning KMH). Lisad on esitatud kahes eraldi failis (nn taustamaterjal ning KMH ja KSH menetluste ülesehituse skeemid).

KMH ja KSH on oma ülesehituselt ning protsessi loogika poolest sarnased protsessid. KMH-s täidab otsustaja põhimõtteliselt sarnast rolli kui KSH-s strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja ning selguse huvides on käesolevas töös läbivalt kasutatud antud kontekstis ühtset mõistet „otsustaja“.

1. Probleemide ja nende lahendusvariantide kokkuvõte

Tabel 1. Ülevaade mõju hindamise protsessi probleemidest ning nende parandusmeetmed koos rakendamise oodatavate tulemustega

Probleem	Probleemi olemus	Parandusmeetmed	Oodatav tulemus
<p>Otsustaja on taandatud sisuliste küsimuste lahendamisest; järelevalvaja ületab oma pädevust ning teeb otsused otsustaja eest</p>	<p>Otsustaja ei ole kaasatud mõju hindamise protsessi parimal võimalikul viisil ning seetõttu on otsustajal võimalus taanduda nii korralduslike kui ka sisuliste ülesannete täitmisest.</p> <p>Järelevalvaja võib oluliselt mõjutada kogu KMH/KSH protsessi ning teha sisulised otsused otsustaja eest (sh KMH aruande heakskiitmisel sisuliselt otsustada tegevuse lubamise või mittelubamise).</p> <p>KSH järelevalvajad ületavad seadusejärgseid õigusi, kontrollides KSH programmide ja aruannete sisulist piisavust.</p> <p>KMH järelevalvajal on õigus kontrollida ka KMH dokumentatsiooni asjakohasust ja piisavust, kuid KKM või Keskkonnaameti tegelevad looduskeskkonna küsimustega, mistõttu nad ei ole pädevad hindama, kas ka nt sotsiaalsed küsimused on kajastatud objektiivselt.</p> <p>Kuni lõpuni on teadmata otsustaja ootused, kuigi hindamist teostatakse tema vajaduste rahuldamiseks. Otsustaja sisuline panustamine protsessi on puudulik.</p>	<p>Otsustajale antakse sisuline ja keskne roll KMH/KSH protsessis, sh omistatakse talle sisuülesannete täitmise kohustus. Otsustaja peab tagama, et mõju hindamine viiakse läbi vastavalt seaduses sätestatud nõuetele.</p> <p>Seatakse sisse laiaulatuslik konsulteerimismenetlus – kõikidelt asjaomastelt asutustelt (olenevalt valdkonnast ja kaasnevatest mõjudest) küsitakse arvamust KMH/KSH dokumentatsiooni kohta.</p> <p>Kaotatakse KKM/Keskkonnaameti poolne järelevalve praegusel kujul. Otsustaja kontrollib menetlusnormide täitmist KMHs/KSHs ning teeb otsuse KMH/KSH dokumentatsiooni piisavuse kohta, arvestades konsultatsiooniprotsessi käigus asutuste poolt antud sisendit.</p> <p>KKM töötab välja abivahendi otsustajatele KMH/KSH dokumentatsiooni piisavuse ja menetluse kontrollimiseks.</p> <p>Otsustaja teadlikkuse tõstmine.</p>	<p>Tagatud otsustaja täielik osalemine protsessis, kelle jaoks KMH/KSH viiakse läbi.</p> <p>Otsuseid ei tehta teiste isikute eest – lõppotsused teeb õige haldusorgan.</p> <p>Iga üksiku valdkonnaga tegeleb vaid valdkonnas pädev asutus, mis tagab käsitletavas küsimuses kvaliteedi.</p> <p>Otsustajal on olemas igakülgne teave tegevusega kaasneva mõju kohta.</p>
<p>KMH/KSH programmide ja aruannete sisu- ning vormi- puudused</p>	<p>Programmid on tihti sisutud ning sisaldavad vaid kopeerivalt KeHJS-i teksti, toomata välja kõiki eeldatavalt olulisi keskkonnamõjusid.</p> <p>Aruanded on mahukad, pealiskaudsed, mittestandardse ülesehitusega ning ei kontsentreeru</p>	<p>Täpsustatakse KMH/KSH dokumentatsioonile esitatavaid nõudeid – dokumendid peavad sisaldama ja käsitlema olulist ning asjakohast informatsiooni.</p> <p>Kaotatakse senisel kujul eraldiseisev KSH programm; KSH põhimõtteline sisu ja ulatus määratakse strateegilise</p>	<p>Sisukas KMH/KSH dokumentatsioon, milles keskendutakse vaid olulistele küsimustele.</p>

	olulistele küsimustele.	planeerimisdokumendi algatamise otsuses. Koostatakse KMH/KSH alased juhendid.	
KMH ja KSH algatamise üle otsustamine	Praktikas on tekitanud küsimusi asjaolu, kas ja millistele strateegilistele planeerimis-dokumentidele on otstarbekas ning eesmärgipärane korraldada KSH (eelkõige detailplaneeringud). KSH eelhindamise regulatsioon on praktikas raskesti rakendatav. Otsustaja pädevuse puudumine.	Konkreetselt määratleda KSH kohustuslikkusega ning eelhindamise kohustusega strateegilised planeerimisdokumendid. Sätendada sarnaselt KMH regulatsiooniga otsustajale KSH eelhindamise kohustus ning täpsustada seaduses kriteeriume, mille alusel otsustatakse KSH algatamise üle (sh detailplaneeringute eelhindamise kohustuse täpsustamine). KMH ja KSH registrisüsteemi kasutusele võtmine. Otsustaja teadlikkuse tõstmine.	Asjakohased KMH/KSH algatamise otsused. Vähenenud mõjuta KMH/KSH-de osakaal, tegeletakse vaid oluliste projektidega ja planeerimisdokumentidega. Ressursi kokkuhoid, suurem usaldusväärsus. Kõik otsused/teave on kõigile hõlpsalt kättesaadav ning seda saab kasutada ka teistel eelhindamisel.
KSH osaliste ülesannete täpsustamine	KSH osaliste funktsioonides esinevad mitmed puudujäägid, mida on tarvilik täpsustada: strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja ülesanded; strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ning ekspertide koostöö parendamine jm.	Täpsustatakse ning täiendatakse erinevate osaliste ülesandeid, aga ka nt uue osalise – strateegilise planeerimisdokumendi algataja – mõiste kasutuselevõtt. Detailplaneeringu KSH kulude kandmisega seonduvate sätete täpsustamine.	Luuakse selgus KSH osaliste funktsioonides. Konkreetsed ülesandeid täidavad need osapooled, kes omavad selleks vastavat pädevust.
KSH eksperdi registreeringu sisseseadmine	Puudub ülevaade KSH ekspertidest, samuti tekitavad küsitavusi KSH ekspertide kvalifikatsiooninõuded. Vead KSH protsessis (nt puudused ja ebatäpsused KSH dokumentatsioonis, sisutu hinnang).	Seada sisse KSH ekspertide registreering ning üle vaadata nende kvalifikatsiooninõuded; KMH ja KSH ekspertide vaheliste suhete täpsustamine. Sarnaselt KMH regulatsioonile sätendada KSH-s kohustus vajadusel kaasata hindamisse eriala spetsialiste.	KSH-de kvaliteedi tõstmine, mõju hindavad pädevad eksperdid. Hinnatakse vaid neid küsimusi, kus on olemas kompetents.
Strateegilise planeerimis-dokumendi koostamise ning KSH protsessi ühildamatus	Strateegiliste planeerimis-dokumentide ja KSH dokumentatsiooni koostamine ning menetlemine (sh avalikustamised) on käsitletud erinevates õigusaktides, mistõttu ei ole tagatud protsesside ühildamine.	Strateegiliste planeerimisdokumentide ja KSH dokumentatsiooni koostamise ning menetlusetappide ühildamine, mis nõuab muudatuste sisseviimist erinevatesse õigusaktidesse. Asjakohase dokumentatsiooni integreerituse suurendamine (KSH tulemuste mõju strateegilise planeerimisdokumendi koostamisele ja kehtestamisele).	Planeerimisprotsess ja KSH on ühildatud, mis tagab protsesside sujuvuse ning selguse. Laiemas kontekstis suureneb KSH protsessi selgemaks muutmisel ka avalikkuse huvi ja panus protsessi.

Ekspertide erapoolikkus ja rahastamine	Eksperti-arendaja lähendatus on avalikkuse kriitika all, mistõttu seatakse kahtluse alla ka KMH/KSH tulemuste objektiivsus.	Otsustaja kaasamine eksperti ja arendaja vahelisse kommunikatsiooni. Pisteline kontrolli ekspertide tegevuse üle.	Mõju hindamise protsess muutub läbipaistvamaks.
---	---	---	---

Kontseptsiooniga kavandatud parandusmeetmete elluviimisel ning praeguse mõju hindamise süsteemi efektiivsemaks muutmisel on oluline roll ka mõjuhindamise komisjoni moodustamisel ja mõjuhindamise registri kasutuselevõtul.

Komisjoni ülesannete hulka kuuluksid KMH litsentsi ja KSH registreeringuga seonduv ning nõustamine mõju hindamise küsimustes.

Mõjuhindamise register hakkab hõlmama andmeid kõikide KMH/KSH-de ning nende menetlus-etappide kohta. Registri kasutuselevõtt tagab erinevate osapoolte juurdepääsu KMH/KSH alasele materjalidele, aidates kaasa ka tulemuslikuma koostöö tagamisele erinevate osapoolte vahel.

2. Mõju hindamise üldküsimused

2.1. Otsustaja on taandatud sisuliste küsimuste lahendamisest, samas kui KMH/KSH järelevalvajad ületavad oma seadusepäraseid õigusi

Probleemi kirjeldus:

1) otsustaja ja järelevalvaja roll KMH-s:

- Otsustaja ei ole kaasatud KMH protsessi parimal võimalikul viisil: jättes kõrvale eelhindamise ja lõppotsuse tegemise kohustuse, on otsustajal suuresti administratiiv- ning formaaltoimingute teostaja roll.
- KMH järelevalvajal on õigus kontrollida ka KMH dokumentatsiooni asjakohasust ja piisavust (KeHJS § 18 lg 3 p 5 ja § 22 lg 3 p 5), kuid tuleb arvestada, et KKM ja Keskkonnaamet tegelevad looduskeskkonna küsimustega. Seetõttu ei ole nad pädevad hindama, kas ka nt sotsiaalsed küsimused on kajastatud mõju hindamisel objektiivselt. See võib aga põhjustada vääraid otsuseid järelevalvaja poolt ning lõpptulemusena ka võimalikke kohtukaebusi.
- Praegusel juhul teebki KMH protsessis sisulise töö otsustaja eest järelevalvaja, kes otsustab, kas KMH dokumentatsioon on lõppotsuse tegemiseks piisav ning kehtestab keskkonnanõuded, millega peab otsustaja arvestama loa andmisel. Motiveeritud põhjenduse olemasolul võib aga otsustaja lubada viia ellu tegevust, mis ei vasta täielikult KMH tulemustele. See toimib demotivaatorina kõikide sisu osas panustajate suhtes.

2) otsustaja ja järelevalvaja roll KSH-s:

- Otsustajal lasub limiteeritud hulk kohustusi seoses KSH menetlusega, millest kõige olulisemaks tuleb pidada KSH algatamise/algatamata jätmise üle otsustamist. Samas ei kuulu aga otsustaja ülesannete hulka KSH dokumentatsiooni avalikustamise korraldamine.
- Seadusejärgselt on KSH järelevalvajal vaid õigus teostada menetlusnormide täitmise ja õigusaktide nõuetele vastavuse kontrolli ning täita administratiivseid ülesandeid. Praktikas ületavad aga KSH järelevalvajad oma seaduslikke õigusi: lisaks KSH protsessi menetlus- toimingute kontrollile annavad järelevalvajad ka sisulisi hinnanguid, kuigi neil võib vastav kompetents puududa.
- Strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seiremeetmed kinnitab järelevalvaja ning need on strateegilise planeerimisdokumendi elluviijale järgimiseks kohustuslikud.
- Eelnevalt kirjeldatud asjaolud annavad otsustajale võimaluse taanduda nii korralduslike kui ka sisuliste ülesannete täitmisest. Otsustaja kaasamine sisuliste küsimuste lahendamisse võib toimuda ainult läbi konsulteerimis- või avalikustamismenetluse.

Kokkuvõte:

- Ehkki otsustaja on KMH ja KSH protsessis eraldi osapoolena ellu kutsutud üsnagi sarnastel põhjustel, ei ole praktikas neile määratletud kohustuste maht sarnane.
- Praeguses süsteemis on juhtroll järelevalvajal, kes võib oluliselt mõjutada kogu KMH/KSH protsessi ning teha sisulised otsused otsustaja eest. See aga omakorda tähendab, et otsustajal on võimalus taanduda sisuliste küsimuste lahendamisest ja tema panustamine ei ole vajalik.
- Järelevalvaja otsustab ainuisikuliselt KMH/KSH programmi ja aruande heakskiitmise või heakskiitmata jätmisel, kas KMH/KSH dokumentatsioon on lõppotsuse tegemiseks piisav või mitte.

- KMH aruande heakskiitmisel väljastab järelevalvaja ka keskkonnanõuded, mis tähendab, et järelevalvaja võtab endale õiguse otsustada ka tegevusloa andmise või selle tingimuste üle – viimane kuulub aga ainult otsustaja pädevusse. KSH-s kinnitab seiremeetmed järelevalvaja, mitte aga asutus, kes kehtestab strateegilise planeerimisdokumendi ja vastutab selle elluviimise eest.
- KMH ja KSH põhieesmärgiks on otsustaja varustamine asjakohase teabega, mille alusel saab otsustaja teha otsuse tegevusloa andmise (KMH) või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamise kohta (KSH). Kuni KMH/KSH protsessi lõpuni on aga teadmata otsustaja ootused (missugust informatsiooni ta otsuse tegemiseks eelkõige vajab).

PARANDUSMEETMETE KIRJELDUS:

1. Otsustajale antakse sisuline ja keskne roll KMH/KSH protsessis

Otsustaja hakkab täitma kogu KMH/KSH protsessis juhi roll ning talle antakse (täpsustatakse) järgmised ülesanded:

- KMH/KSH algatamise vajalikkuse üle otsustamine, sh eelhindamine;
- KMH/KSH protsessi avalikustamise korraldamine ning sellest teavitamine;
- KMH/KSH konsultatsiooniprotsessi läbiviimine;
- KMH/KSH menetluse õiguspärasuse tagamine;
- KMH/KSH dokumentatsiooni asjakohasuse ja piisavuse kohta otsuse tegemine (sh sellest teavitamine).

Kontseptsioonikohase KMH ja KSH menetluse ülesehitus (sealhulgas ka erinevate osapoolte põhilised ülesanded) on skemaatiliselt esitatud lisa 5. Otsustaja sisuline osalemine ning sisendi andmine protsessis on väga oluline ka avalikkuse seisukohast vaadatuna (sh avalike huvide kaitsmine).

2. Kaotatakse järelevalvajapoolne KMH/KSH programmi ja aruande heakskiitmine ning asendatakse see konsultatsiooniprotsessiga

- Kaotatakse KMH/KSH järelevalve kehtival kujul ning edaspidi teeb kõik otsused otsustaja, arvestades asjaomaste asutuste panust (vt ka lisa 5). Selleks, et otsustaja oleks varustatud asjakohase teabega ning saaks teha adekvaatse otsuse, seatakse sisse laiaulatuslik konsultatsiooniprotsess (hetkel on see KSH osas olemas, kuid KMH osas puudub täielikult).
- Konsultatsiooniprotsessi käigus vaatavad erineva spetsiifikaga asjaomased asutused KMH/KSH dokumentatsiooni enne otsustaja otsuse tegemist läbi ning annavad oma arvamuse vaid sisuküsimustes.
- Näiteks praegune järelevalvaja (KKM või Keskkonnaamet) avaldab oma seisukohta ainult küsimustes, milles ta on pädev – st kas KMH-s/KSH-s on looduskeskkonna aspektid kajastatud piisavas mahus ning käsitletud õigesti. Seega järelevalvaja kui KMH/KSH protsessi osapool ei kao, vaid KKM ja Keskkonnaamet kui senine järelevalvaja muudetakse teiste asutuste kõrval konsulteeritavates asutuseks.
- Otsustaja kontrollib iseseisvalt KMH/KSH sisunõuete täitmist, kasutades selleks koostatud juhendmaterjale.
- Otsustaja peab menetluse käigus kaaluma kõigi konsultatsiooniprotsessi kaasatud asutuste seisukohti. Samas ei tee otsustaja praeguses süsteemis tehtavat programmi ja aruande heakskiitmise otsust, küll peab aga otsustaja teavitama menetlusosalisi dokumentatsiooni asjakohasusest ja piisavusest.

3. Otsustaja teadlikkuse tõstmine ning abivahend KMH/KSH kvaliteedi kontrollimiseks

Väärade otsuste välistamiseks tuleb suurendada otsustaja teadlikkust. Selleks on KKM-il kavas:

1. koostada otsustajale juhendmaterjalid KMH/KSH järelevalveks, sh sisunõuete täitmise kontrollimiseks. Nimetatud abivahend aitab otsustajatel tagada KMH/KSH menetluse õiguspärasust ning dokumentatsiooni piisavust;
2. korraldada koolitusi (teavituspäevi) otsustajale (aga ka teistele asjaomastele osapooltele);
3. KMH ja KSH registri kasutuselevõtt.

2.2. KMH/KSH dokumentatsiooni sisu- ja vormipuudused

Probleemi kirjeldus:

- KeHJS sätestab KMH/KSH programmile ning aruandele esitatavad nõuded. Kahjuks senises praktikas on programmid tihti sisutud ning sisaldavad vaid kopeerivalt KeHJS teksti. Programmides ei tooda välja seda, millised olulised mõjud võivad tegevusega kaasneda ning seetõttu millised mõjud peaksid leidma mõju hindamises eelkõige käsitlemist.
- KSH programm tuleb koostada sellises strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algetapis, mille korral on keeruline määratleda eeldatavalt kaasnevat olulist keskkonnamõju. Samuti tuleb arvestada asjaoluga, et planeerimisdokumendi lõpptulemus võib olulisel määral erineda esialgselt kavandatud lahendustest (nt avalikustamise tulemusel).
- Praktikas ei ole aga välistatud olukorrad, kus peale programmide heakskiitmist saavutavad need „absoluutse“ staatuse, mis põhjustavad probleeme nii ekspertidele aruannete koostamisel kui ka järelevalvajatele aruannete heakskiitmise üle otsuste tegemisel.
- Ka eelnevalt kirjeldatud põhjustel ongi KMH/KSH aruanded sageli mahukad, pealiskaudsed, mittestandardse ülesehitusega ning ei kontsentreeru olulistele küsimustele – nt töödest ei selgu, kas ja milline oluline mõju võib tegevusega eeldatavalt kaasneda.

PARANDUSMEETMETE KIRJELDUS:

1. Kaotada senisel kujul eraldiseisev KSH programm

- Praeguse KSH programmi põhimõtteline sisu (nt eeldatav olulise keskkonnamõju ulatus, avalikustamis- ja kaasamiskavad) määratakse strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algatamise otsuses (nt otsuse lisa).
- KSH sisu ja ulatuse osas konsulteeritakse asjaomaste asutustega, edastades neile strateegilise planeerimisdokumendi algatamise otsuse eelnõu (vt ka lisa 5).

2. Täpsustada KMH programmile ning KMH/KSH aruandele esitatavaid nõudeid

- KeHJS-s tuleb sätestada, et KMH/KSH dokumentatsioonis kontsentreerutakse vaid oluliste mõjude kajastamisele, st väheolulised mõjud tuleb jätta tähelepanu alt kõrvale. Samuti tuleb vajadusel sätestada täiendavad KMH ja KSH alternatiive käsitlevad sätted.
- KMH programmis peab olema konkreetset määratletud, milliseid teemasid käsitletakse antud KMH protsessis, samuti tuleb selgelt määratleda käsitletavate teemade ulatus. Eesmärk on tuua esile programmi väärtus KMH protsessi planeerimisel.
- Eristada KeHJS-s sisunõuded, mis on kohustuslikud kõikidele aruannetele ning nõuded, mida tuleb täita vastavalt konkreetsele KMH/KSH juhtumile. KMH korral tuleb viimatinimetatud teemad nimetada ka KMH programmis. Vastavad nõuded on võimalik

kehtestada määrusega. Eesmärgiks on see, et KMH/KSH aruanded sisaldavad eelkõige põhjendatult nõutavat teavet eeldatavalt olulise keskkonnamõju kohta ning mõistlike alternatiivide käsitlemist.

3. Koostada KMH/KSH alased juhendid

KKM koostab KMH/KSH alased juhendid, mis käsitlevad programmi ja aruannete koostamisega seonduvat. Oluline on rõhutada (vajadusel ka regulatsiooni täpsustamine), et KMH ja KSH ei keskendu kitsalt ainult looduskeskkonna käsitlemisele, vaid hinnata tuleb ka sotsiaalse, majandusliku ja kultuurilise keskkonnaga seotud aspekte.

2.3. Mõjuhindamise komisjoni moodustamine

Mõjuhindamise komisjon moodustatakse KMH litsentsikomisjoni baasil. Komisjoni peamiseks ülesandeks oleks KMH litsentsi ning KSH registreeringu (vt ka punkt 3.3.) andmisega seonduv. Samuti oleks komisjoni pädevuses nõustamine mõju hindamise küsimustes (nt vajadusel KMH/KSH aruannete kvaliteedi hindamine, kaebuste lahendamisel seisukoha andmine, panustamine juhendmaterjalide koostamisse). Komisjonil oleks õigus kaebuste alusel teha pistelist kontrolli ekspertide tegevuse üle.

2.4. Mõjuhindamise registri kasutuselevõtt

KMH ja KSH registri (mõjuhindamise registri) näol on tegemist väga vajaliku töö- ja abivahendiga erinevate mõju hindamisega seotud osapooltele. Samuti on register oluline meede käesoleva tööga kavandatavate lahenduste elluviimiseks. Registri väljatöötamisega tegeleb Keskkonnaamet, praeguseks ei ole register veel täies ulatuses käivitatud.

Mõjuhindamise register hakkab hõlmama andmeid kõikide KMH/KSH-de ning nende menetlusetappide kohta (KMH/KSH algatamine, erinevad dokumendid, avalikustamisega seotud info ja tulemused jne). Registri kasutuselevõtt tagab avalikkuse, huvigruppide ja ametkondade ligipääsu KMH/KSH alasele teabele ning materjalidele, mis aitab kaasa nii protsessis osalevate isikute teadlikkuse tõstmisele kui ka efektiivsema ja tulemuslikuma koostöö tagamisele erinevate osapoolte vahel. Registris avaldatakse kõik KMH/KSH algatamise ja algatamata jätmise otsused, mistõttu on kõigil huvitatud isikutel ning asjaomastel asutustel ligipääs tehtud otsustele. Samuti on neil vajadusel võimalus juhtida tähelepanu tehtud vigadele.

Seoses avalikkuse kaasamise ja osalemisega mõju hindamise protsessis on eesmärgipärane sätestada KMH ning KSH regulatsioonis võimalus vastata avalikustamise käigus (kirjalikult) laekunud küsimustele ka **elektroniliselt** (juhul kui konkreetsele küsijale selline suhtlemisviis sobib), muutes osaliste vahelise suhtlemise kiiremaks ja efektiivsemaks.

3. Keskkonnamõju strateegiline hindamine

3.1. KSH rakendusala ebaselgus ja eelhindamise puudulikkus

Probleemi kirjeldus: Eestis on kehtivat KSH süsteemi rakendatud piisavalt, et olemasolevatele kogemustele tuginedes üle vaadata KSH rakendusala, st millistele strateegiliste planeerimisdokumentide korral on otstarbekas ja eesmärgipärane korraldada KSH-d kohustuslikus korras ning milliste dokumentide KSH vajalikkus tuleks välja selgitada eelhindamise alusel. Samas on aga eelhindamise regulatsioon praktikas raskesti rakendatav (regulatsiooni keeruline ülesehitus KeHJS-s, mitmetitõlgendatavad kriteeriumid jmt) ning seetõttu puudulik. Eesmärgiks on vältida sama mõju mitmekordset hindamist (strateegiliste planeerimisdokumentide hierarhilisuse aspekt).

Praktikas põhjustab sageli küsimusi see, kas ja millal peaks detailplaneeringut käsitlema kui strateegilist planeerimisdokumenti KeHJS-i mõistes, millistel juhtudel tuleb läbi viia KSH eelhindamine ja vajadusel KSH (ülejäanud planeeriguliikide korral on KSH kohustuslik). Riigikontroll¹ on soovitanud konkreetselt ära määratleda, millistel juhtudel on detailplaneering strateegiline planeerimisdokument, mille puhul võimalikku keskkonnamõju hinnatakse. Kui üldplaneering on läbinud kvaliteetse ja laiapõhjalise KSH, siis ei ole üldplaneeringu järgimisel otstarbekas KSH-d enam detailplaneeringu jaoks täiendavalt korraldada.

PARANDUSMEETMETE KIRJELDUS:

1. KSH kohustuslikkusega seotud sätete muutmine ja täpsustamine

- Sätestada konkreetselt, millistele strateegilistele planeerimisdokumentidele korraldatakse KSH, st millised dokumendid kuuluvad kohustusliku KSH alla ning millised eelhindamise alla (nt ebaselgus teemaplaneeringute ja kohalike omavalitsuste arengukavade korral). Vastavad loetelud on võimalik kehtestada määrusega.
- Detailplaneeringute KSH kohustuslikkus hakkaks sõltuma kahest põhinõudest, mis peavad olema samaaegselt täidetud:
 1. kavandatav tegevus (KeHJS § 6 lõiked 1 ja 2) ja
 2. asjaolu, kas detailplaneering toob kaasa kehtestatud üldplaneeringu muutmise vajaduse või planeeritava maa-ala kohta puudub kehtestatud üldplaneering.

2. Eelhindamise regulatsiooni muutmine ja täpsustamine

- Sarnaselt KMH regulatsioonile võtta KSH regulatsioonis kasutusele eelhindamise mõiste.
- Sätestada regulatsioonis nõue, mille kohaselt tuleb eelhindamise alusel tehtud KSH algatamise või algatamata jätmise otsusele lisada eelhindamise tulemused kõikide kriteeriumide osas.
- Ajakohastada eelhindamise kriteeriumid, sh kasutatavad terminid. Asjakohaste kriteeriumide rakendamisel tuleb arvestada strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja kehtestamise tasandit (kriteeriumide detailsusaste on erinev, mistõttu ei ole need alati erinevate dokumentide puhul üheselt kasutatavad). Regulatsioonis kasutatavad üldmõisted ja

¹ „Detailplaneeringute koostamise korraldus valdades ja linnades“, Riigikontrolli aruanne Riigikogule (Tallinn, 15.05.2009)

-terminid on vajalik ajakohastada ka laiemas kontekstis (mõistete täpsustamine, läbivalt samade terminite kasutamine, mitmetitõlgendamise aspekt jmt).

- Täpsustada konsulteerivate asutustega seotud sätteid, et anda paremini edasi KSH direktiivi põhimõtteid, mille kohaselt tuleb seisukohta küsida kõigilt asjaomastelt asutustelt. Vastavad loetelud (milliste asutustega tuleks konsulteerida erinevate strateegiliste planeerimis-dokumentide korral) on võimalik kehtestada määrusega.

3. Sätestada täiendav nõuded KSH algatamise vajalikkuse kohta

Regulatsioonis tuleb sätestada nõue algatada KSH ka siis, kui selle vajadus selgub strateegilise planeerimisdokumendi koostamise käigus. Eesmärgiks on tagada, et eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga dokumentide mõju saaks alati asjakohaselt hinnatud. Nt:

- „Kui keskkonnamõju strateegilise hindamise vajadus selgub alles strateegilise planeerimisdokumendi koostamise käigus, algatab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja (vt punkt 3.2.2.) keskkonnamõju strateegilise hindamise viivitamata.“

3.2. Ebaselgus ja puudujäägid KSH osaliste ülesannetes

Probleemi kirjeldus: KSH protsessis osalevad erinevad osapooled, täites KeHJS-s määratletud ülesandeid. Samas on KeHJS liiga umbmäärane ja ebaselge mitmete ülesannete osas (nt ei ole määratletud, kes peaks KSH algatamise vajalikkuse üle otsustamisel konsulteerima teiste asutustega). Ka eelnevalt nimetatud põhjusel esinevad aga praktikas olukorrad, kus mõned osalised ei täida neile pandud ülesandeid või üks osapool täidab teise osapoole ülesandeid.

PARANDUSMEETMETE KIRJELDUS:

1. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja ülesannete täpsustamine

Sätestada, et KSH dokumentatsiooni avalikustamise korraldab strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja, mitte strateegilise planeerimisdokumendi koostaja. Eesmärgiks on kaasata strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja sisuliselt kogu KSH protsessi (nt panustamine KSH aruande koostamisse, sh KSH tulemustega arvestamisel), suurendades ka tema osatähtsust kogu KSH menetlusprotsessis (nt osalemine avalikustamisel ja avalikkuse küsimustele/ettepanekutele vastamisel). Vt ka selgitusi punktis 2.1. ja lisa 5.

2. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja mõiste lisamine regulatsiooni

Antud osapoole lisamine regulatsiooni on vajalik, sest strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja ei ole alati strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja. Määratledes konkreetselt vastava osapoole on võimalik vältida praktikas esinevaid segadusi.

Selguse huvides võib samuti kaaluda vajadust lisada regulatsiooni mõiste „strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja“. Sarnaselt eelnevas lõigus käsitletule tuleb ka siinkohal arvestada teatud erisustega erinevate osapoolte ülesannetes. Nimelt erinevate strateegiliste planeerimisdokumentide korral võivad planeerimisdokumendi algataja ning kehtestaja erineda (nt ruumiline planeerimine ning omavalitsusorganite pädevus).

3. Strateegilise planeerimisdokumendi koostaja ning KSH eksperdi vahelise koostöö parendamine

Praktikas on osutunud probleemseks ekspertide ja strateegilise planeerimisdokumendi koostaja vaheline koostöö: kuigi tegemist peaks olema ühel eesmärgil koostööd tegevate osapooltega, esineb siiski olukordi, kus töötatakse pigem eraldi töörühmadena. Eesmärgiks peaks aga olema strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel läbivalt sihipärane KSH tulemuste arvestamine (tervikdokumentatsiooni koostamine). Seetõttu lisatakse regulatsiooni (rõhutatult) täiendavad sätted, et tagada suurem ja tulemuslikum koostöö nimetatud osapoolte vahel. Nt:

- “Ekspert peab olema vahetult kaasatud strateegilise planeerimisdokumendi koostamisse.”
- „Kui keskkonnamõju strateegilise hindamise eksperdi hinnangul võib strateegilises planeerimisdokumendis pakutud lahendus põhjustada eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju, tuleb strateegilist planeerimisdokumenti muuta selliselt, et selle rakendamisega oleks võimalik olulist keskkonnamõju vältida või leevendada.“

4. Seiremeetmete kinnitamisega seotud sätete täpsustamine

Kehtiva regulatsiooni kohaselt kinnitab järelevalvaja KSH aruande heakskiitmisel (menetlustoiming) ka seiremeetmed. Seiremeetmed peaks aga kinnitama asutus, kes kehtestab strateegilise planeerimisdokumendi ja vastutab selle elluviimise eest. Nt:

- „Strateegilise planeerimisdokumendi kehtestaja peab seiremeetmed kehtestama koos strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisega või esitama strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamisel põhjenduse, miks keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes nimetatud seiremeetmeid ei kehtestata.“

5. Detailplaneeringu KSH kulude kandmisega seotud sätete täpsustamine

Sätetada teatud detailplaneeringute korral võimalus kanda KSH-ga seotud kulud detailplaneeringu koostamisest huvitatud isikul.

Tegemist on ettepanekuga, mis sisaldus ka eelnevalt töös viidatud Riigikontrolli auditi aruandes: KSH ja planeerimise ühitamisel tuleb tagada, et KSH koostamise tellimisele kehtiksid samad reeglid ja piirangud, mis selle planeeringu tellimisele, mille keskkonnamõju hinnatakse. Planeerimisseaduse kohaselt võib kohalik omavalitsus sõlmida lepingu detailplaneeringu koostamise kohta sellest huvitatud isikuga, samas tuleb aga arvestada mitmete piirangutega.

Seetõttu tuleb antud muudatusettepaneku väljatöötamisel arvestada ka punktis 3.1.1. kavandatut (detailplaneeringute KSH kohustuslikkus), sest vastavalt planeerimisseadusele ei tohi anda detailplaneeringu koostamist või koostamise tellimist üle detailplaneeringu koostamisest huvitatud isikule, kui nt planeeritava maa-ala kohta puudub kehtestatud üldplaneering või planeeringuga soovitakse muuta kehtestatud üldplaneeringut.

3.3. KSH eksperdi registreeringu sisseseadmine

Probleemi kirjeldus: Avalikkuse ja ka ekspertide endi seas on tekitanud küsitavusi KSH eksperdi kvalifikatsiooninõuded, mis laiemas konteksti seab kahtluse alla ekspertide pädevuse ning seega ka töö tulemused. Puudub asjakohane ülevaade KSH ekspertidest.

1. Seada sisse KSH eksperdi registreering

- Selleks, et saada ülevaade KSH ekspertidest ning vajadusel kontrollida ekspertide pädevust, seatakse sisse KSH ekspertide registreering. Ekspertide registreeringuga seonduvat hakkaks korraldama KKM (mõjuhindamise komisjon).
- Seetõttu on vajalik üle vaadata ka KSH ekspertide kvalifikatsiooninõuded ning KSH ja KMH ekspertide vahelised seosed. Kavandatu kohaselt kvalifitseeruksid KMH eksperdid ka KSH ekspertideks (vajadusel KMH ekspertide nõuete täpsustamine), samas võib ühe võimalusena kaaluda ka registreerimise sisseviimist nii KMH kui ka KSH ekspertidele.

2. Kohustus kaasata hindamise eriala spetsialiste

Kui KMH regulatsioonis on sätestatud kohustus vajadusel kaasata mõju hindamise eriala spetsialistid, siis KSH regulatsioonis ei ole sarnast nõuet sätestatud. Küll aitaksid vastavad sätted tõsta KSH-de kvaliteeti. Nt:

- „Kui eksperdi kvalifikatsioon ei ole teatud keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks piisav, peab ekspert mõju hindamisele kaasama eriala spetsialistid.“

3.4. Strateegilise planeerimisdokumendi koostamise ning KSH protsessi ühildamatus

Probleemi kirjeldus:

- KeHJS-s on sätestatud KSH dokumentatsiooni sisu- ja menetlusnõuded. Erinevate valdkondade strateegiliste planeerimisdokumentide koostamine (sisunõuded ja menetluskord, sh avalikustamine) on reguleeritud vastavate eriseadustega (põhilistest KSH kohaldusmisala dokumentidest planeeringud planeerimisseadusega, kohaliku omavalitsuse arengukavad kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega², strateegilised arengukavad Vabariigi Valitsuse määrusega³).
- Eelnevast tulenevalt kehtivad KSH ja planeerimisdokumendi koostamisel erinevad menetlusnõuded, mida on praktikas raske ühildada. Näiteks tuleb KSH dokumentidele ning strateegilistele planeerimisdokumentidele korraldada omaette avalikustamised (erinevad avalikustamise tähtajad), see aga ei taga KSH tihedat integreeritust planeerimisdokumendi koostamisse ning suurendab ka kulusid.
- Samuti põhjustab praktikas probleeme erinevate KSH menelustoimingute ning planeerimisdokumentidega seotud menelustoimingute sooritamise järjekord (nt kas KSH aruanne tuleb heaks kiita enne või pärast planeeringu kooskõlastamist).

PARANDUSMEETMETE KIRJELDUS:

1. Strateegilise planeerimisdokumendi ja KSH menetlusetappide ühildamine

Strateegiliste planeerimisdokumentide ja KSH kvaliteedi huvides tuleks KSH menetlus võimalikult suures ulatuses integreerida planeerimisdokumendi menetlusse. Ühildamise suurendamiseks tuleb:

- määratleda KeHJS-s mõju hindamise erinevad etapid strateegiliste planeerimisdokumentide menetlusetappide etappide suhtes (mil viisil toimub mõjude hindamine planeerimis-

² RT I 1993, 37, 558

³ Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2005. a määrus nr 302 „Strateegiliste arengukavade liigid ning nende koostamise, täiendamise, elluviimise, hindamise ja aruandluse kord“. RT I 2005, 67, 522.

- dokumendi menetluse erinevates etappides);
- muuta KeHJS-s sätestatud avalikustamise nõudeid, et tagada menetlusetappide parem ühildumine.

Käesoleva töö lisas 5 on esitatud ülevaatlilikud skeemid võimalikest lahendusvariantidest selle kohta, kuidas suurendada KSH ja strateegiliste planeerimisdokumentide ühilduvust. Antud juhul ei ole põhiohk ainult erinevate menetlusetappide ühildamisel (nt dokumentide ühine avalikustamine), vaid eesmärgiks on integreerida kogu KSH protsess võimalikult suurel määral strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisse. Strateegiline planeerimine ja KSH peavad olema tervikprotsess (mitte eraldiseisvad menetlused), kus rõhk peab olema kõikide erinevate osapoolte vahelisel efektiivsel koostööl. Oluline on aga arvestada, et lisas esitatud lahendusvariantide puhul on tegemist eelkõige visiooniga, mille reaalse rakendamise võimalikkuse väljaselgitamine nõuab põhjalikke läbirääkimisi ja koostööd erinevate asjaomaste osapooltega.

Eeldatavasti on kõige lihtsam suurendada KSH ja ruumilise planeerimise ühildavust, kuna strateegilistest planeerimisdokumentidest on kõige detailsemalt reguleeritud just ruumiline planeerimine (planeeringud on strateegiliste planeerimisdokumentide enamlevinud vorm). Planeeringute puhul on üheks võimalikuks variandiks ka töötada välja lahendus, mille kohaselt KSH sisulised nõuded on sätestatud KeHJS-s, menetlustoimingute läbiviimise kord ja nõuded aga planeerimisseaduses.

2. Strateegilise planeerimisdokumendi ja KSH aruande vaheliste seoste täpsustamine

Mitmetitõlgendamise vältimiseks ja integreerituse suurendamiseks tuleb täpsustada KSH aruande ning strateegilise planeerimisdokumendi omavahelisi seoseid. Eelkõige avalikkuse jaoks KSH protsessi selgemaks muutmise eesmärgil on oluline sätestada regulatsioonis nõuded, mille abil on selgemini välja toodud, kuidas on KSH tulemused ning avalikkuse seisukohad mõjutanud dokumendi koostamist. Nt:

- „Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne on strateegilise planeerimisdokumendi juurde lisatav dokument, mis sisaldab põhjendatult nõutavat teavet ja milles kirjeldatakse muu hulgas, kuidas keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusi on strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel arvesse võetud.“

4. Keskkonnamõju hindamine

4.1. KMH rakendusala ajakohastamine

Probleemi kirjeldus: Senine KMH praktika on näidanud, et on vajalik üle vaadata olulise keskkonnamõjuga tegevuste nimekiri (nt kuigi EL liikmesriikidel on õigus sätestada direktiiviga võrreldes rangemaid nõudeid, ei pruugi selle võimaluse kasutamine olla alati õigustatud). Kindlasti peab aga siinkohal arvestama vastavate direktiivide nõuetega (KMH kohustuslikkusega tegevused).

PARANDUSMEETME KIRJELDUS:

Olulise keskkonnamõjuga tegevuste ja valdkondade loetelu täpsustamine

Eesmärgiks on ajakohastada olulise keskkonnamõjuga tegevuste ja valdkondade loetelu. Samuti tuleb vajadusel korrigeerida vastavates loeteludes kasutatavaid termineid. Samas tuleb arvestada asjaoluga, et Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määrus nr 224⁴ on seotud vastavate nimekirjadega ning seetõttu tuleb vajadusel nimetatud määrust vastavalt korrigeerida.

4.2. Ekspertide erapoolikkus ja rahastamine

Probleemi kirjeldus: Kuigi KMH eksperdi sõltumatuse printsiip on sätestatud KeHJS normiga, on eksperdi-arendaja lähendus avalikkuse kriitika all ning seetõttu seatakse ka KMH tulemuste objektiivsus kahtluse alla.

PARANDUSMEETMETE KIRJELDUS:

1. Otsustaja kaasamine eksperdi ja arendaja vahelisse kommunikatsiooni

KeHJS-s sätestatakse nõue, et KMH ekspert esitab materjalid (KMH programmi ja aruande) otsustajale. Nimetatud meetme kaudu kaotatakse praegune praktika, mille järgi ekspert esitab materjalid kõigepealt arendajale (töö tellijale) ning alles seejärel esitab arendaja materjalid praegusele järelevalvajale heakskiitmiseks.

2. Ekspertide rahastamiskord

Käesolevaga tööga kavandatavate parandusmeetmete rakendamisel (eelkõige otsustajale sisulise ja keskse rolli andmine ning laiaulatusliku konsultatsiooniprotsessi sisseseadmine) muutub mõju hindamise protsess tervikuna läbipaistvamaks ja efektiivsemaks. Antud tööga ei kavatseta muuta kehtivat ekspertide rahastamiskorda.

3. Pisteline kontrolli ekspertide tegevuse üle

Loodaval mõjuhindamise komisjonil on õigus kaebuste alusel teha pistelist kontrolli ekspertide tegevuse üle. See tagab, et litsentseeritud saavad vaid aja jooksul tõendamist leidnud pädevusega

⁴ "Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise algatamise vajalikkust, täpsustatud loetelu". RT I 2005, 46, 383.

isikud, samas korduvalt või oluliselt KMH/KSH nõudeid rikkunud ekspert võib aga litsentsi kaotada.

4.3. Järeldamise korra muutmine

Tulenevalt käesolevaga tööga kavandatavatest muudatustest KMH menetluse üleehituses hakkaks järeldamist teostama otsustaja, kes elluviidud tegevuse keskkonnaseire tulemuste alusel kontrollib KMH aruandes esitatud prognooside ja järelduste reaalselt paikapidavust (täpsus, asjakohasus).

KMH aruandes esitatud tulemuste olulise paikapidamatuse korral on võimalik rakendada sanktsioone KMH teostanud eksperdi suhtes (nt arvestades ka mõjuhindamise komisjoni seisukohta antud küsimuses). Kui keskkonnaseire tulemused ei vasta õigusaktides või tegevusloas sätestatud nõuetele, muudab otsustaja tegevusluba.

Järeldamise käigus kogutud informatsiooni (KMH-de kvaliteet) on võimalik kasutada ka nt uute tegevuste KMH vajalikkuse väljaselgitamisel (välja arvatud kohustuslik KMH), mis aitab muuta kogu mõju hindamise süsteemi eesmärgipärasemaks.